

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีกิจกรรมต้องพึ่งพาสิ่งแวดล้อมเป็นส่วนใหญ่ อันได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมที่เป็นกายภาพ ดังนั้นเมื่อสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมอันสืบเนื่องจากการใช้ทรัพยากรดังกล่าว จึงทำให้เกิดแนวความคิดว่า การท่องเที่ยวที่น่าจะเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาไปพร้อม ๆ กับการรักษาระบบนิเวศได้ โดยที่นักท่องเที่ยวจะได้รับความรู้ไปพร้อม ๆ กันเพียงแต่ต้องมีการจัดการ และมีจิตสำนึกที่ดีเท่านั้น

แนวความคิดดังกล่าวนี้มีชื่อเรียกต่าง ๆ กันไปเช่น Nature Tourism, Green Tourism, การท่องเที่ยวโดยไม่ทำลายสภาพแวดล้อมหรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีเป้าหมายเป็นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism)

เชียงใหม่ เป็นจังหวัดที่มีความสำคัญเป็นที่สองรองจากกรุงเทพมหานคร และในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ เชียงใหม่ได้ถูกกำหนดให้เป็นเมืองหลักของการท่องเที่ยวในภาคเหนือ เนื่องจากความมีศักยภาพในด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นการคมนาคม ที่พัก ภูมิอากาศและธรรมชาติที่เป็นภูเขาสูงอันสวยงามตลอดจนวัฒนธรรมที่มีความหลากหลาย มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวซึ่งได้สั่งสมมาเป็นเวลานานกว่า 700 ปี นอกจากนี้ยังมีชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นชาวไทยหรือชาวต่างประเทศจะเห็นได้จากข้อมูลล่าสุดของ ททท. ในปี 2541 ระบุว่ามีย่านนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเที่ยวเชียงใหม่มากถึง 3,194,808 คนโดยเป็นคนไทยร้อยละ 65 หรือจำนวน 2,067,077 คน และเป็นชาวต่างประเทศ 1,127,731 คน (ททท. 2542) ซึ่งมีอัตราเพิ่มมากขึ้นกว่าปี 2540 จำนวนร้อยละ 4.68 ดังตารางประกอบที่ 1

จากข้อมูลดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวมีผลต่อเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงใหม่เป็นอย่างมาก เนื่องจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในจังหวัดเชียงใหม่ในแต่ละปีมีจำนวนถึง 3,194,808 คน (ททท., 2542) ในขณะที่เชียงใหม่มีประชากรอยู่เพียง 1,700,000 ล้านคน (เทศบาลนครเชียงใหม่, 2542) รายได้หลักของเชียงใหม่จึงขึ้นอยู่กับการท่องเที่ยว ดังตารางที่ 2 และ 3

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนจังหวัดเชียงใหม่ ปี 2540 – 2541

รายการข้อมูล		2541	2540	+/- (%)
จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือน		3,194,808	3,052,118	+4.68
นักท่องเที่ยว		2,900,091	2,770,987	+4.66
นักทัศนาจร		294,717	281,131	+4.83
จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนจำแนกตามพาหนะการเดินทาง		3,194,808	3,052,118	+4.68
จัดการ เดินทาง มาเอง	เครื่องบิน	824,656	586,590	+40.58
	รถไฟ	493,270	394,052	+25.68
	รถโดยสารประจำทาง	670,760	685,142	-2.10
	รถส่วนตัว	708,955	835,686	-15.16
	อื่น ๆ	4,419	1,954	+126.15
จัดโดยบริษัทนำเที่ยว		492,748	548,694	-10.20
จำนวนนักท่องเที่ยวจำแนกตามประเภทที่พัก		2,900,091	2,770,987	-4.66
โรงแรม		1,607,114	1,442,783	+11.39
เกสต์เฮาส์		181,158	173,807	+4.23
บังกะโล / รีสอร์ท		167,421	265,287	+36.89
บ้านญาติ / เพื่อน ที่พักในอุทยาน ฯ		807,940	753,397	+7.24
บ้านรับรอง ฯ		39,936	37,924	+5.31
บ้านรับรอง ฯ		46,153	47,364	-4.56
อื่น ๆ		50,369	50,425	-0.11
ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว (วัน)		2.94	3.10	-
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย / คน / วัน (บาท)		2,544.91	2,333.17	+9.08
ไทย		2,465.82	2,261.19	+9.05
ต่างประเทศ		2,689.90	2,465.83	+9.09
รายได้ (ล้านบาท)		23,140.78	21,388.37	+8.19
ไทย		13,197.75	12,200.96	+8.17
ต่างประเทศ		9,943.30	9,187.41	+8.22
จำนวนครั้งเฉลี่ยของการเดินทางในรอบปี (ครั้ง)		2.23	2.23	-
ไทย		2.74	2.74	-
ต่างประเทศ		1.29	1.29	-

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่, 2542.

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบรายได้จากการเดินทางท่องเที่ยว ภายในปี 2541 (เชียงใหม่)

แหล่งท่องเที่ยว	ผู้เยี่ยมชม		นักท่องเที่ยว		นักท่องเที่ยว	
	รายได้ (ล้านบาท)	ค่าใช้จ่าย (บาท/คนวัน) Δ (%)	รายได้ (ล้านบาท)	ค่าใช้จ่าย (บาท/คนวัน) Δ (%)	รายได้ (ล้านบาท)	ค่าใช้จ่าย (บาท/คนวัน) Δ (%)
รวม	43,468.13	+ 8.83	42,059.79	+ 8.83	1,411.34	+ 8.64
เชียงใหม่	23,140.78	+ 8.19	22,741.67	+ 8.09	399.00	+ 14.36
			ผู้เยี่ยมชมคนไทย			
รวม	29,483.01	+ 6.58	28,327.85	+ 6.49	1,155.16	+ 8.73
เชียงใหม่	13,197.75	- 8.17	12,857.78	+ 8.02	339.97	+ 14.28
			ผู้เยี่ยมชมชาวต่างประเทศ			
รวม	13,985.12	+ 13.89	13,728.94	+ 14.01	256.18	+ 8.24
เชียงใหม่	9,187.41	+ 8.22	9,883.89	+ 8.19	59.14	+ 14.83

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่, 2542.

เนื่องจากการท่องเที่ยว เป็นอุตสาหกรรมที่สร้างผลกระทบต่อสังคมเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก จึงเป็นสิ่งที่น่าพิจารณาว่าตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา นั้น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมุ่งในแง่ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจจนกระทั่งที่สุดสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวได้ประสบภาวะเสื่อมโทรมอยู่ในขั้นวิกฤตโดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวสูงอย่างจังหวัดเชียงใหม่

ในช่วงระยะเวลา 3 – 5 ปีที่ผ่านมา การท่องเที่ยวแบบเดินป่าเริ่มเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว ทั้งนี้อาจเนื่องจากว่านักท่องเที่ยวทั่วโลกเริ่มหันเหความสนใจจากเดิมนิยมท่องเที่ยวเยี่ยมชมเมืองใหญ่ ๆ หรือพักผ่อนตามชายทะเล มาสู่การท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมที่ยังไม่มีการพัฒนาใด ๆ นอกจากนั้นวิถีของคนไทยในประเทศอุตสาหกรรมที่เปลี่ยนจากสังคมชนบทมาเป็นสังคมเมือง จึงมีความกดดันและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะแสวงหาสิ่งพักผ่อนหย่อนใจ ที่จะกลับคืนสู่ความเป็นวิถีธรรมชาติมากขึ้น

พื้นที่ท่องเที่ยวในการเดินป่าส่วนใหญ่จะอยู่ในภาคเหนือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งจะมีเส้นทางเดินป่าอยู่หลายเส้นทางและเป็นที่นิยมได้แก่ แม่แตง สบตุ๋ย ปางข้าวหลาม เชียงดาว แม่แจ่มและแม่วาง ซึ่งจะมีกิจกรรมที่จัดขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเดินป่าเยี่ยมชมบ้านชาวเขา ชี้อ่าง ล่องแพ นั่งเกวียน และขี่จักรยาน เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่านอกจากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศแล้วนักท่องเที่ยวชาวไทย ก็ได้ให้ความสนใจในการท่องเที่ยวแบบเดินป่ามากขึ้น และลักษณะการเดินทางของคนไทย จะมีการกระจุกตัวเฉพาะในช่วงวันหยุด ทำให้มีปริมาณนักท่องเที่ยวมากในช่วงเวลาเดียวกันกระทั่งเกิดช่วงวิกฤตของแหล่งท่องเที่ยวดังปรากฏให้เห็นอยู่เสมอมา

หนึ่งมีตัวเลขที่ชี้ให้เห็นว่าคนไทยเราเดินทางท่องเที่ยวมากถึง 58 ล้านคนต่อปี (ททท., 2540) ตัวเลขเหล่านี้ประกอบกับจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เข้ามา ทำให้เกิดการกระจุกตัวทางด้านสถานที่ เพราะแหล่งท่องเที่ยวในการเดินป่ามักอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ ซึ่งเป็นป่าร้อนชื้นที่มีความเปราะบางทางระบบนิเวศและมีขีดความสามารถจำกัดในการรองรับจำนวนนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ร้อยละ 60 ของผู้เดินทางท่องเที่ยว ไม่ได้มีจุดประสงค์เพื่อการศึกษา หากต้องการผ่อนคลายจากนอกเมืองและทำกิจกรรมต่าง ๆ (ททท., 2539)

นอกจากนี้พื้นที่ในจังหวัดที่แหล่งท่องเที่ยวต้องรองรับนักท่องเที่ยวมากเกินไปจนขีดความสามารถแล้วยังมีปัญหาอื่น ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากการท่องเที่ยวเดินป่าในลักษณะการท่องเที่ยวแบบผจญภัย (Adventure) มากกว่าจะเป็นลักษณะศึกษาหาความรู้จากธรรมชาติซึ่งได้แก่ ปัญหาขยะ ปัญหาดินพังทลาย ป่าเสื่อมโทรม วิถีชีวิตของชาวเขาเปลี่ยนไป ยาเสพติด และโสเภณีชาวเขา เป็นต้น

การท่องเที่ยวเดินป่านั้นมีผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมต่อสภาพป่าและระบบนิเวศ เนื่องจากสาเหตุที่สามารถสรุปได้ดังนี้คือ

1. ปริมาณนักท่องเที่ยวมากเกินไปเกินความสามารถในการรองรับของพื้นที่
2. ขาดการจัดการที่เหมาะสม
3. ขาดการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยว

สอดคล้องกับการที่ศึกษายังได้พบข้อสังเกต จากการสรุปปัญหาในการสัมมนากลุ่มย่อยของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมัคคุเทศก์เดินป่าในจังหวัดเชียงใหม่ ที่ Uniserve Hostel มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วันที่ 29 กรกฎาคม 2542 พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมัคคุเทศก์เดินป่าส่วนใหญ่มีปัญหาคล้ายคลึงกันคือ ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิ่งแวดล้อมโดยทั่วไปและขาดความรู้ทางลึกเฉพาะเรื่อง ประกอบกับข้อมูลจาก ททท. ระบุว่ามัคคุเทศก์เชิงนิเวศกำลังเป็นที่ต้องการสูงในตลาดการท่องเที่ยว (ททท., 2542) จึงเป็นประเด็นที่ผู้ศึกษาสนใจว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมัคคุเทศก์เดินป่าในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งต่อไปจะเป็นผู้ที่มีบทบาทใกล้ชิดกับนักท่องเที่ยวและชาวท้องถิ่นมีความต้องการในการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่อย่างไร ทั้งนี้เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้มาใช้ประโยชน์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแง่ของการพัฒนาบุคลากรอีกต่อไป

อนึ่งนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยว ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า จะมุ่งพัฒนา “คน” เป็นหลักและมุ่งส่งเสริมการผลิตบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ให้มีปริมาณสอดคล้องกับความต้องการของตลาดและสนับสนุนให้บุคลากรชาวไทยมีงานทำในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรการท่องเที่ยวของไทย ทั้งนี้โดยมุ่งเน้นให้เป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงความต้องการในการพัฒนาความรู้ในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมัคคุเทศก์เดินป่า ซึ่งอยู่บนแนวความคิดที่จะให้คนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการจัดการทรัพยากรในท้องถิ่น ทั้งนี้เพราะมัคคุเทศก์เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักท่องเที่ยว ควรให้คำแนะนำช่วยเหลือให้ความรู้ อีกทั้งยังเป็นผู้ใช้ทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยวโดยตรง ดังนั้นการพัฒนาความรู้ของบุคลากรจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น และสืบเนื่องจากเหตุผลที่ว่าในการพัฒนาบุคลากรหรือฝึกอบรมใด ๆ ก็ตามจะต้องมีการประเมินความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเสียก่อน เพื่อหาแนวทางและวิธีการที่เหมาะสมตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายอีกต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้สามารถแยกเป็นประเด็นได้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับความต้องการและเนื้อหาในการพัฒนาความรู้ในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมัคคุเทศก์เดินป่า
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการในการพัฒนาความรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมัคคุเทศก์เดินป่าที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน
3. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับความต้องการในการพัฒนาความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมัคคุเทศก์เดินป่า

สมมติฐานในการศึกษา

1. ความต้องการในการพัฒนาความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมัคคุเทศก์เดินป่าอยู่ในระดับน้อย
2. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมัคคุเทศก์เดินป่าที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน จะมีความต้องการในการพัฒนาความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่างกัน โดยจำแนกเป็นสมมติฐานย่อยได้ดังนี้คือ
 - 2.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมัคคุเทศก์เดินป่าที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีความต้องการในการพัฒนาความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่างกัน
 - 2.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมัคคุเทศก์เดินป่าที่ได้รับข้อมูลข่าวสารต่างกัน จะมีความต้องการในการพัฒนาความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่างกัน
 - 2.3 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมัคคุเทศก์เดินป่าที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน จะมีความต้องการในการพัฒนาความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่างกัน
3. ความรู้มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาความรู้ในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมัคคุเทศก์เดินป่า

คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมัคคุเทศก์เดินป่า ในที่นี้หมายถึง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมัคคุเทศก์เดินป่า รุ่นที่ 3 ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยได้รับการฝึกอบรมจาก ททท. ในปี พ.ศ. 2542 โดยงบประมาณโครงการบรรเทาผลกระทบทางสังคมจากวิกฤตเศรษฐกิจ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) หมายถึง การเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใดแห่งหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ชื่นชมและเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ

สภาพธรรมชาติ สภาพสังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรู้ และความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ

ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การจำ การระลึกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างถูกวิธี ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าโดยที่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมัคคุเทศก์เดินป่าอาจได้รับความรู้จากประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม แล้วรวบรวมกลายเป็นความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งสามารถวัดเป็นคะแนนได้จากแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สร้างขึ้น

ความต้องการ หมายถึง สถานการณ์ที่แสดงถึงความแตกต่างระหว่างสถานการณ์ที่คาดหวังกับปัจจุบันซึ่งในที่นี้หมายถึง ความรู้สึกของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมัคคุเทศก์เดินป่าที่แสดงออกมาว่าต้องการในการพัฒนาความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างเป็นทางการ ซึ่งได้แก่ ความต้องการในการพัฒนาความรู้โดยระบุหัวข้อหรือประเด็นที่ต้องการ และความต้องการที่แสดงออกมานั้นสามารถวัดได้จากมากไปหาน้อยหรือน้อยไปหามาก

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมัคคุเทศก์เดินป่าได้สำเร็จในขั้นสูงสุด

ประสบการณ์ในการทำงาน หมายถึง ระยะเวลาที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมัคคุเทศก์เดินป่าเคยทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์พานักท่องเที่ยวเดินป่า

การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร หมายถึง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมการที่มัคคุเทศก์เดินป่าได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความรู้ในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยผ่านบุคคลและสื่อต่าง ๆ อันได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ป้ายประกาศ เป็นต้น

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาคั้งนี้เป็นการศึกษาสำรวจในลักษณะศึกษาแบบตัดขวาง (Cross Sectional Studies) มุ่งศึกษาความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมัคคุเทศก์เดินป่า เนื่องจากในอนาคตจะเป็นกลุ่มที่ใกล้ชิดกับปัญหา เป็นผู้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยว และเป็นผู้ที่มีบทบาทต่อนักท่องเที่ยวโดยตรงในการนำเที่ยวเดินป่า เพราะเป็นผู้มีหน้าที่นำทางให้บริการให้คำแนะนำและให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวตลอดการเดินทาง นอกจากนั้นยังเป็นผู้ที่คลุกคลีใกล้ชิดกับชาวท้องถิ่นมากกว่าผู้อื่น จึงอาจกล่าวได้ว่ามัคคุเทศก์เป็นผู้นำที่และมีบทบาทเป็นคนกลางระหว่างนักท่องเที่ยวกับชาวท้องถิ่น จากเหตุผลดังกล่าวผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษาว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมัคคุเทศก์เดินป่าในจังหวัดเชียงใหม่จะมีความต้องการในการพัฒนาความรู้เรื่อง

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากนักน้อยเพียงใด และต้องการพัฒนาความรู้ในเรื่องใดเป็นพิเศษ ตลอดจนมีความต้องการให้จัดรูปแบบหรือกิจกรรมในการเรียนรู้อย่างไร โดยศึกษาตามตัวแปร ดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่
 - 1.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมัคคุเทศก์เดินป่า ซึ่งจำแนกออกเป็น
 - 1.1.1 ระดับการศึกษา
 - 1.1.2 ประสบการณ์ในการทำงาน
 - 1.1.3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
 - 1.2 ปัจจัยความรู้ในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมัคคุเทศก์เดินป่า
2. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ความต้องการในการพัฒนาความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมัคคุเทศก์เดินป่าในจังหวัดเชียงใหม่

กรอบแนวความคิดในการศึกษา

ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าและรวบรวมแนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การพัฒนาบุคลากร ความรู้และความต้องการ ซึ่งสามารถนำมาสรุปและสร้างกรอบแนวความคิดได้ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน เช่น ประสบการณ์ ระดับการศึกษา และการรับรู้ข่าวสาร จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมัคคุเทศก์เดินป่ามีความต้องการในการพัฒนาความรู้ต่างกัน
2. ปัจจัยเกี่ยวกับความรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมัคคุเทศก์เดินป่า เช่น มีความรู้ในระดับมาก ปานกลาง หรือน้อย จะมีความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาความรู้

จากแนวความคิดทฤษฎี ดังกล่าวผู้ศึกษาสามารถนำมาสร้างเป็นภาพแผนภูมิกรอบแนวความคิดได้ ดังนี้

